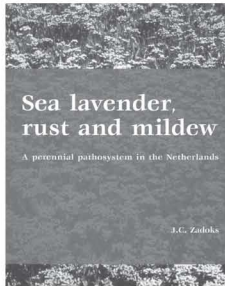

BOEKBESPREKINGEN

Zadoks, J.C. 2005. Sea lavender, rust and mildew. Wageningen Academic Publishers (webstek: www.wageningenacademic.com). ISBN 9076998590, prijs € 54,-.

‘Lamsoor, roest en meeldauw’ behandelt een zeldzaam onderwerp: de ecologie van plantenziekten in de natuur. Zadoks maakte carrière als plantenziektekundig epidemioloog op het terrein van de graanroesten. Zo stond hij aan de wieg van voorspellingen van epidemieën. Als bioloog heeft Zadoks zijn belangstelling voor de natuur nooit verloren en zijn regelmatig verblijf op Terschelling wakkerde zijn interesse voor twee plantenziekten op Lamsoor (*Limonium vulgare*) aan: roest (veroorzaakt door *Uromyces limonii*) en echte meeldauw (veroorzaakt door *Erysiphe limonii*). Op de Boschplaat liet hij verscheidene studenten onderzoek doen. Het resultaat van dit

onderzoek en van zijn eigen waarnemingen vindt zijn weerslag in dit boek, dat hij pas na zijn pensionering schreef. Het voordeel van het zelf schrijven van een boek is dat veel informatie beschikbaar komt die normaliter niet gepubliceerd had kunnen worden in wetenschappelijke tijdschriften. Zo beschrijft Zadoks enthousiast experimenten die geheel mislukt zijn of waarvan de resultaten anders waren dan werd verwacht. Zulke informatie is zeker interessant omdat dit nieuwe inzichten geeft en omdat het toekomstige onderzoekers richtlijnen geeft voor verdere studie.

De resultaten zijn hier wegens de veelheid aan informatie moeilijk samen te vatten. Er wordt een veelheid aan experimenten en veldobservaties beschreven. De rode draad in het boek is de vraag hoe plantenpathogenen en waardplant duurzaam samen kunnen leven. Hiervan hebben beide bestudeerde plantenpathogenen voordeel, want zowel de roest als de echte meeldauw zijn obligaat parasitaire organismen: ze zijn afhankelijk van een levende waardplant. Toch zijn door de pathogenen zwaar aangetaste planten duidelijk in het nadeel door, bijvoorbeeld, geringere bloei. Een oplossing voor dit probleem van duurzame samenleving geeft Zadoks niet, maar hij doet veel suggesties die tot nadenken stimuleren. Hij suggereert dat dynamiek een belangrijke factor is: dynamiek in de genetische samenstelling van zowel waardplant als pathogeen, dynamiek in de tijd en dynamiek in het kwelderecosysteem. Zwaar aangetaste lamsoorplanten staan naast volkomen gezonde planten, en de enige verklaring hiervoor lijkt te zijn de genetische variatie van de waardplanten. Dit verklaart ook waarom in de landbouw zulke enorme epidemieën van ziekten kunnen vóórkomen: boeren, de verwerkende industrie en consumenten willen graag homogene producten zien. Als zo’n product dan vatbaar is voor een pathogeen, kan deze snel en efficiënt zijn gang gaan.

Dit boek is inspirerend voor de meer experimenteel ingestelde lezers van Coolia. Zadoks schrijft op aanstekelijk-enthousiaste wijze, waarbij zijn verwondering over de natuur regelmatig op de voorgrond treedt. Op de bij het boek gevoegde CD staan afbeeldingen van de onderzochte kwelders, de planten en de pathogenen.

Aad Termorshuizen

Ewald Gerhardt, 2006. De grote paddenstoelengids voor onderweg. Tirion Natuur. Bewerkt door Eef Arnolds. Prijs € 27,95; tijdens de actieperiode met bon € 22,95.

Deze prachtige paddenstoelengids is in Coolia al twee maal eerder besproken: in 1998 het Duitse origineel en in 2000 de Nederlandse vertaling. Het uitkomen van een nieuwe sterk verbeterde editie is reden genoeg om dit boek nogmaals in het zonnetje te zetten.

Met die Nederlandse vertaling uit 2000 was namelijk van alles mis. Zo waren de gegevens over het voorkomen in Duitsland klakkeloos in het Nederlands vertaald, zonder aanpassing aan de Nederlandse situatie. Dat was erg jammer, want de opzet van het boek (fraaie foto's met op de tegenoverliggende pagina goed getroffen beschrijvingen) en ook het formaat waren ideaal voor een veldgids. Het boek bevat meer dan 1200 soorten en 1000 afbeeldingen in kleur.

Het is daarom lovenswaardig dat uitgeverij Tirion heeft besloten om de Nederlandse uitgave opnieuw te laten bewerken, ditmaal door Eef Arnolds. De opzet en het formaat van het boek zijn hetzelfde gebleven. Hetzelfde geldt voor de foto's en de goede kwaliteit daarvan. De harde kaft is vervangen door een zachte met een plastic omslag, zoals bij het Duitse origineel en bijvoorbeeld de vogelgids van Natuurmonumenten. De belangrijkste wijziging is dat de gegevens over algemeenheid, verspreiding en ecologie nu daadwerkelijk betrekking hebben op de Nederlandse en Belgische situatie. De betreffende teksten onder het kopje Voorkomen zijn daartoe volledig herschreven. Ook de Rode lijst aanduidingen zijn conform de meest recente Nederlandse Rode lijst. De nomenclatuur is aangepast en grotendeels in overeenstemming met het 'Overzicht van de Paddestoelen in Nederland' en hetzelfde geldt voor de Nederlandse namen. De terminologie is verbeterd. De beschrijvingen zijn in het algemeen niet veranderd: wel heeft de bewerker verwijzingen opgenomen naar (algemene) soorten die in het boek ontbreken.

Al met al is deze nieuwe uitgave een echte aanrader en voor de prijs hoeft u het, zeker met onderstaande kortingsbon, niet te laten.

Leo Jalink

